

Területi Statisztika

Közzététel: 2018. december 19.

A tanulmány címe:

Győri fejlesztések a Modern Városok Program keretében

Szerző:

Fekete Dávid Széchenyi István Egyetem,

E-mail: fdavid@sze.hu

<https://doi.org/10.15196/TS580605>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) Területi Statisztika c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány, vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

- 1) A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
- 2) A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átadható, tértítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
- 3) A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
 - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
- 4) A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Sztj. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
- 5) A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
- 6) A 3. a)–c.) pontban foglaltak alapján a Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„Forrás: Területi Statisztika c. folyóirat 58. évfolyam 6. számában megjelent, Fekete Dávid által írt Győri fejlesztések a Modern Városok Program keretében c. tanulmány”

- 7) A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem esnek szükségképpen egybe a KSH, vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

ISMERTETŐK

Győri fejlesztések a Modern Városok Program keretében

Development Projects of the Modern Cities Program in Győr

Fekete Dávid

Széchenyi István Egyetem

E-mail:

fdavid@sze.hu

A tanulmány a Modern Városok Program (továbbiakban MVP) győri fejlesztéseit vizsgálja több szempont alapján. A 2015-ben meghirdetett városfejlesztési program keretében a 23 megyei jogú város 3400 milliárd forint központi, ebből Győr 120–130 milliárd forint fejlesztési forrásra számíthat a következő években. Győr 10 év alatt tudná a fejlesztési csomagot saját forrásból biztosítani, így ez a program jelentős többletforrást jelent a város számára. Az MVP győri fejlesztései illeszkednek a város stratégiai irányvonalaiba, szolgálják a város közlekedési rendszereinek megújítását, az egyetem kutatás-fejlesztési tevékenységének erősítését és a város természeti és épített örökségének fejlesztését.

Kulcsszavak:

településfejlesztés,
Modern Városok Program,
településfejlesztési stratégia,
Győr,
városi költségvetés

This study examines the development projects of the Modern Cities Program related to the city of Győr, from several aspects. In the framework of the large-scale urban development program announced in 2015, the 23 Hungarian cities with county rights may benefit from its HUF 3,400 billion central budget. In the coming years, approximately HUF 120-130 billion development resources will be available to the city of Győr. Since Győr would be able to provide the financial resources of the development package in about 10 years from its own budget, the program is a significant additional source for the city. The development projects of the Modern Cities Program in Győr are well suited to the city's strategic directions, serving the development of the city's transport systems, the strengthening of the university's research and development activities and the further development of the natural and built heritage of the city.

Keywords: urban development, Modern Cities Program, urban development strategy, Győr, city budget

Bevezetés

Magyarországon 23 megyei jogú város található, ezek Budapest után az ország legnépesebb lakóhelyei, melyek jelentős térségi hatásokkal bírnak. A 18 megyeszékhely mellett Dunaújváros, Érd, Hódmezővásárhely, Nagykanizsa és Sopron tartozik a megyei jogú városokhoz, ezeken a településeken összesen 2 millióan élnek. Érdekvépviseleti szervezetükön keresztül az érintett települések gyakran állást foglalnak bizonyos kérdésekben, s nyilvánítanak véleményt országos ügyekben. Az elmúlt évek politikai döntései hatással voltak a hazai települések életére, feladataira, működésére és fejlesztési lehetőségeire. Az önkormányzati szektor adósságának átvállalása, a köznevelési feladatellátási rendszer átalakítása, a múzeumi és könyvtári szolgáltatások szervezésében bekövetkezett változások, az adóbevételek megosztásának

módosítása mind-mind hatással volt a hazai településekre, különösen a megyei jogú városokra.¹

A magyar városhálózatot jelentősen befolyásolták az országos politikai döntések. Ma Budapest metropolisz méretű, a sorban utána következő Debrecen népességszáma alig éri el a főváros lakosságának 10%-át. Ez jól mutatja a településszerkezetben meglévő aránytalanságokat, melynek nagy része a trianoni békediktátum következménye. 1920-ban a magyar városhálózat meghatározó városai a határon túlra kerültek, míg az 1950-ben megvalósult Nagy-Budapest koncepció tovább mélyítette a szakadékot a városok népességszám szerinti rangsorában. A főváros kivételes helyzetétől eltekintve a megyei jogú városok fejlesztésére számtalan koncepciót dolgoztak ki a rendszerváltás után, ám volumenében egyik sem mérhető napjaink városfejlesztési törekvéseihez.

2015 márciusa (Sopron) és 2017 májusa (Hódmezővásárhely) között az MVP keretében mind a 23 megyei jogú várossal fejlesztési megállapodást kötött a Kormány, összesen 3400 milliárd forint értékben. A kormányfő kiemelte, hogy a vidék fejlődésének kulcsa a megyei jogú városok fejlesztése.

Az MVP költségvetéséből az egyes városok átlagosan 100 milliárd forint vagy annál több fejlesztési többletforráshoz jutnak, melynek segítségével megújulhat a városi infrastruktúra. Szándékos a többletforrás kifejezés használata, hiszen a programmal párhuzamosan az egyes városok saját bevételeikből is valósítanak meg fejlesztéseket, továbbá minden megyei jogú város saját kerettel rendelkezik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból (továbbiakban TOP), ez utóbbi összesen 400 milliárd forint a 23 város esetében. Fontos, hogy a program a vidéki Magyarország központjaiként tekint a megyei jogú városokra, ezek hatásai a városok határain túlra is kiterjednek (Fekete 2017a).

A megállapodásokban szereplő fejlesztések vizsgálata azt mutatja, hogy valamennyi közlekedésfejlesztési elképzeléseket tartalmaz. Az egyes városok belső úthálózatának és tömegközlekedésének (intermodális csomópontok) fejlesztése mellett a városok elérhetőségére is kiemelt figyelmet fordítanak annak érdekében, hogy valamennyi megyei jogú város modern összeköttetéssel rendelkezzen az autópálya irányába. A Kárpát-medence területére terjednek ki azok a fejlesztési programok,

¹ 2013 januárjától az állam átvállalta az önkormányzatok adósságának 40%-át, ezzel párhuzamosan megszüntette a személyi jövedelemadó önkormányzatok általi részesedését, az illeték nem maradt helyben, a gépjárműadóból befolyó összeg 60%-a az állami költségvetésbe került. A közoktatási rendszerben is változások történtek, az állam átvállalta a közoktatási intézmények szakmai irányítását, a pedagógusok bére is az államtól érkezett. 2018-tól megszünt a „gazdag” önkormányzatokat sújtó ún. adóerő-képesség miatti elvonás, azaz nem büntette a rendszer a nagy volumenű adóbevétel realizáló önkormányzatokat. Az átalakuló feladatellátási viszonyokat tovább bonyolította, hogy a megyei önkormányzatok fenntartásában működő múzeumok és könyvtárak a megyeszékhely szerinti önkormányzatok fenntartásába kerültek. Időközben a közoktatásban is átalakítások történtek, az állam az iskolák működtetői feladatait átvette az önkormányzatoktól, és az oktatással összefüggő feladatok közül kizárólag a közétkeztetés maradt helyi szinten (továbbá az óvodai hálózat, melyet egyik feladatellátással kapcsolatos változás sem érintett). Ezzel párhuzamosan bevezették az ún. szolidaritási adót, melyet a befolyt adók mértékével arányosan vetnek ki, s ez a kiemelkedő adóbevételű településeknél új teherként jelentkezett.

melyek gyorsforgalmi utak kiépítését biztosítják a határon túli magyar városok felé (például a tervezett Miskolc–Kassa, Győr–Dunaszerdahely gyorsforgalmi utak). A kulturális ágazat is a program nyertese: sok városban felújítják a helyi színház, a múzeum, a könyvtár épületét, illetve új koncerttermek épülnek. A sportgazdaság szintén meghatározó arányban szerepel a megállapodásokban, csakúgy, mint az egészségügyi létesítmények megújítása. A gazdaságfejlesztést és az innovációs folyamatok erősítését kitűző projektek keretében új ipari parkok és az induló vállalkozásokat segítő inkubátorházak jöhetnek létre, tovább bővíthet a felsőoktatási intézmények kutatás-fejlesztési tevékenysége. Minden városban találunk a település-képet és az életminőséget javító fejlesztéseket, közösségi terek kialakítására és az épített örökség felújítására irányuló intézkedéseket.

A konkrét fejlesztések mellett a program pozitív üzenete a bottom-up megközelítés, mely szerint a Kormány a városok által felkínált fejlesztési lehetőségek közül választotta ki a támogatandó projekteket, és nem „felülről” jelölte ki, hogy melyik városnak mire van szüksége. Ez a módszer egyértelműen a városok által felvetett igényeket helyezte előtérbe, becsatornázza a helyi elképzeléseket az országos döntésekbe. A program elmélyítette a kormányzat és a vidéki központok kapcsolatát, és a Kormánynak a program melletti elkötelezettségét is demonstrálta. Az MVP „pártsemlegességét” mutatja, hogy ellenzéki vezetésű városok (Salgótarján, Szeged) is jelentős fejlesztési forrásokhoz juthatnak, így a program nem mér politikai kettős mércével (Fekete 2017a).

Az MVP fontosságát mutatja, hogy 2017-ben külön tárca nélküli miniszter vette át annak koordinációját, a 2018-as kormányalakítást követően a Miniszterelnökség keretein belül kormánybiztos működik a területen, aki a magyar kistélepülések fejlesztési terveivel is foglalkozik. Hazánk éves költségvetésének 16%-át teszi ki a program költségvetése (ez több évre elosztva jelentkezik), továbbá a fejlesztések sokszereplősek és kormányzati felelőssel rendelkeznek, így mindenképp szükséges az összehangolás az érintett szereplők között.

Az MVP mind finanszírozási forrásaival, mind megközelítésmódjával új dimenziót nyitott a megyei jogú városok életében, és eddig nem látott fejlesztési lehetőségeket hozott a magyar városhálózat érintett településeinek. A program megvalósulása az elkövetkező évtizedben várható, és fontos szerepet tölt be a hazai gazdasági erőközpontok fejlődésében, mellyel hozzájárul az érintett területek népességmegtartó képességének és az ott élők életminőségének javításához.

Tanulmányomban a bevezető után a szakirodalom legfontosabb városfejlesztéssel kapcsolatos megállapításait közlöm, majd részletesen elemzem a Kormány és Győr megyei jogú város tervezett MVP-fejlesztéseiről kötött megállapodását. Megvizsgálom, hogy Győr esetében a fejlesztési program milyen költségekkel jár, milyen kapcsolatot mutat a város költségvetési lehetőségeivel? Ezt követően a város stratégiai dokumentumaival, a Településfejlesztési Konceptióval való koherenciát vizsgálom, ami választ adhat arra a kutatási kérdésre, hogy vajon a fejlesztések illeszked-

nek-e a város hosszú távú célkitűzései közé vagy egy eddig meg nem fogalmazott új irányt képviselnek?

Győr 2017-ben Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivált rendezett. Kérdés, hogy az MVP keretében van-e olyan fejlesztés, ami kapcsolódik a megépült sportinfrastruktúrához? Győr a 2023-as Európa Kulturális Fővárosa pályázat egyik indulója, felmerül a kérdés, hogy vajon képes-e együttműködést teremteni a pályázat és az MVP között? A kutatási kérdésekre a választ elsősorban az elérhető szakirodalom, a városi stratégiai dokumentumok, a belső önkormányzati döntés-előkészítő anyagok, a kapcsolódó adatbázisok, valamint a létrejött megállapodás alapján teszem meg.

A városfejlesztés szerepe a regionális politikában

Napjainkban a városkutatások reneszánszukat élik, a regionális tudományok művelői széles körben foglalkoznak a városok különböző irányú vizsgálatával. A városok felé fordulás egyik mozgatója az volt, hogy az elmúlt évtizedekben az Európai Unió területfejlesztési politikája a városok fejlesztését kiemelten kezelte. Európa történetében a városok hosszú évszázadok óta jelentős szerepet játszanak. Közösség-szervező, gazdasági, kulturális és tudományos potenciáljuk vitathatatlan hatást gyakorolt a kontinensre. Az EU-ban a népesség 68%-a él nagyvárosokban, ahol a GDP 67%-át termelik meg. Nem csoda, hogy az EU területfejlesztéssel kapcsolatos dokumentumai az 1990-es évektől kezdve erőteljes városi fókusszal rendelkeznek (például Aalborgi Charta, Lille-i cselekvési program, Lipcsei Charta, EU területi agenda 2020), és olyan városfejlesztési alapelveket vezettek be, mint például az integrált városfejlesztés.

A városok településhálózatban elfoglalt helyét nagymértékben befolyásolja a népességszám, az általuk betöltött városi funkciók fontossága, minősége, kiterjedtsége. A városok olyan központi helyek, melyek hálózati csomópontként működnek, meghatározó népességgel bírnak, funkcióikat pedig közigazgatási határainkon átnyúló vonzáskörzetükben is gyakorolják, s ezáltal térformáló erejük van (Lengyel–Rechnitzer 2004, Rechnitzer 2018). A tudományos definíció és a területfejlesztési gyakorlat dichotómiáját mutatja, hogy egy 2006-os elemzés szerint Magyarországon körülbelül 200 városi funkciókkal rendelkező település volt, hivatalosan viszont közel 300 település rendelkezett városi ranggal. A rendszerváltáskor meginduló „várossá nyilvánítási hullám” megalapozatlansága kézzelfogható, hiszen önmagában a városi rang elnyerése nem párosul a hozzá szükséges térszervező funkciók kialakulásával, sokkal inkább az ún. faluvárosok szaporodásával (Beluszky–Győri 2006). 2010 után a várossá nyilvánítások száma az előző időszak töredékére esett vissza, a döntéshozók átértékelték a korábbi időszak döntéseinek következményeit.

A sokszereplős városfejlesztési kooperációkat és azok működését a szakirodalomban városrezsimként (urban regime) azonosítják. Az 1980-as években az Egye-

sült Államokban a városok fejlesztése érdekében új együttműködések hoztak létre, ezt a folyamatot tekintjük a városrezsim-elméletek alapjának (Stone 1989, Stone–Sanders 1987). A városrezsim-iskola vizsgálatánál fontos szempont, hogy az új típusú fejlesztési koalíciók járuljanak hozzá a város fejlődéséhez (Pálné 2010). A városi kormányzás vagy a városi gazdasági kormányzás folyamatainak vizsgálata sok kutatás (vö. Somlyódy né 2014, Fekete 2017c) témájául szolgált, s a vizsgálati szempontok között előkelő helyen szerepelt annak elemzése, hogy az adott térségben működő szervezetek együttműködése, párbeszéde milyen szintű, milyen fokú az intézményesítettsége, s ennek milyen hatása van az adott terület fejlődésére. Napjaink városfejlesztési folyamataiban kiemelt szerephez jutnak a helyi együttműködési hálózatok, ami együtt járhat a governance-típusú együttműködések térnyerésével. A városi fejlődés, növekedés egyik kulcseleme a kormányzat, az önkormányzatok, az oktatási és a gazdasági szféra szereplőinek összehangolt, hatékony együttműködése (Filep 2014).

A nagyváros és térségének komplex fejlesztése az egyes országok fejlesztéspolitikáiban eltérő hangsúllyal és időpontban figyelhető meg. A növekedési pólusok vagy növekedési centrumok elmélete szerint a gazdaság természetes fejlődése koncentráltan jelenik meg a tér bizonyos pontjain, s amennyiben megfelelő feltételek állnak rendelkezésre, úgy működése a környező térségekre is hat. A növekedési pólus ugyanakkor mesterségesen, állami beavatkozással is létrehozható, vagyis az állami beavatkozás az infrastruktúra megteremtésével és az adott gazdasági tevékenység területi, vállalati koncentrációjának erősítésével centrumokat hozhat létre. Ugyanakkor érdemes a már meglévő adottságokat támogatni, s kerülni a pólusok más nagyvárosokhoz való túlzott földrajzi közelségét. Fontos eszközei a fejlesztéspolitikának az iparági körzetek, melyek attribútumai: a jól körülhatárolható földrajzi tér, a térben koncentrállódó és beágyazódó vállalatok, a kiemelt termelési tevékenység. Faragó és Lux (2014) tanulmányukban arra a következtetésre jutottak, hogy a posztszocialista térségekben a siker a betelepült nagyvállalatok területi beágyazásával és hálózati integrációjával érhető el, mely az iparági körzetek kialakulását vagy kialakítását, egyben erős fejlesztési pólusokat feltételez. Győrben az Audi mint betelepült nagyvállalat helyi beágyazódását számtalan folyamat segíti, az MVP keretében olyan fejlesztések is megvalósulnak a városban, melyek a gazdasági szerkezet diverzifikációját segítik direkt vagy indirekt módon. Ezek az eszközök összekapcsolódnak a meglévő járműipari kapacitások fejlesztési igényeivel is.

A városok iránti kutatói érdeklődés napjainkban is töretlen, legyen szó a városok térszerkezetben, illetve területi tőkevizsgálatokban elfoglalt pozíciójáról (Egri–Tánczos 2015, Czakó–Dóry 2016, Páthy 2017), közlekedési viszonyairól (Kincses et al. 2016, Vaszócsik 2017, Bodnár–Csomós 2018), a megyei jogú városok és regionális központok különböző szempontú elemzéséről (Kecskés–Rácz 2016, Reisinger et al. 2017, M. Barna–Papp 2017, Nagy et al. 2018, Dudás et al. 2018), különös te-

kintettel a vállalkozásokkal (Szabó 2017, Döbrönte 2018) és az egyetemekkel (Kotosz et al. 2015) való kapcsolataikra.

A 2000-es évek elején az EU-ban a városok a régiópolitikával azonos szintű megközelítésben részesültek, viszont ez nem mutatkozott meg a hazai területfejlesztési dokumentumokban. Hazánkban hibásan, egymástól szétválasztva értelmezték a településfejlesztést és a területfejlesztést, ez utóbbi hangsúlyosabb megjelenítésével (Lux–Rácz 2007). Megindult a városokra alapozott területi politikáról és a policentrikus városhálózat kialakításának szükségességéről szóló diskurzus. Megállapították, hogy a fejlesztéspolitika alapegységeként kellene tekinteni a funkcionális városi körzetekre, a városrégiókra (Faragó 2006), a településfejlesztési gyakorlatban a felkínált megoldások ezzel szemben nem jelentek meg. Az MVP ugyanakkor egyértelműen utal arra, hogy a városok felértékelődtek a kormányzati területfejlesztési folyamatokban.

Az MVP-fejlesztések és a költségvetés kapcsolata

Győr népességszáma alapján Magyarország 5. vidéki városa, Győr-Moson-Sopron megye és a Győri járás székhelye, megyei jogú város. Győr lakossága 129 ezer fő, területe 174,5 km² (KSH 2015). Győr Magyarország legerősebb vidéki gazdasági térségének központja. Legnagyobb foglalkoztatója az Audi Hungária, 2017-ben közvetlenül több mint 12 ezer főnek, közvetve pedig 10 ezer főnek adott munkát. Az Audi jelentős gazdasági-társadalmi hatást gyakorol Győrre (Czakó 2014). A győri gazdaság erősségét mutatja, hogy a beszedett iparűzési adó a 23 megyei jogú város közül itt a legmagasabb, s az elmúlt években folyamatosan emelkedett. 2016-ban a megyei jogú városok költségvetésébe összesen 145 milliárd forint helyi iparűzési adóbevétel folyt be, melynek 15%-át, azaz 22 milliárd forintot Győr realizált (1. táblázat).

1. táblázat

A megyei jogú városok helyi iparüzési adóbevételei

Local business tax incomes of the cities with county rights (billions HUF)

(milliárd forint)

Megyei jogú városok	Helyi iparüzési adóbevételek		
	2014	2015	2016
Békéscsaba	2,8	3,1	3,1
Debrecen	10,0	11,7	12,1
Dunaújváros	3,9	4,5	4,9
Eger	2,8	3,0	3,2
Érd	1,6	1,7	2,0
Győr	17,2	19,3	21,9
Hódmezővásárhely	1,6	1,7	1,8
Kaposvár	2,5	2,7	2,9
Kecskemét	7,3	8,1	8,7
Miskolc	7,5	8,9	9,2
Nagykanizsa	3,2	4,0	3,0
Nyíregyháza	6,3	6,8	7,1
Pécs	6,5	6,8	6,9
Salgótarján	1,0	1,1	1,2
Sopron	3,1	3,3	3,4
Szeged	7,4	8,6	8,8
Székesfehérvár	11,5	12,7	15,2
Szekszárd	1,9	2,1	2,2
Szolnok	3,9	4,4	4,5
Szombathely	6,5	7,6	7,9
Tatabánya	4,5	4,9	5,4
Veszprém	4,6	4,7	5,3
Zalaegerszeg	3,2	4,4	4,1
Összesen	121,0	136,1	144,9

Forrás: Korsós (2017).

A város gazdasági ereje megmutatkozik Győr költségvetésében is. Az elmúlt években a város a költségvetési főösszeg 25–40%-át fordította közvetlenül beruházásra, fejlesztésre, ez 2014 és 2016 között évente 10–15 milliárd forintot jelentett. A számítás alapjául a zárszámadás szerinti – a betélekötések hatásától megtisztított – főösszeget vettem alapul (2. táblázat), s a fejlesztésre fordított összegek nem tartal-

mazzák az egyes kulturális és közművelődési, illetve köznevelési intézmények által saját hatáskörben kezelt fejlesztési előirányzatokat².

2. táblázat

Győr költségvetési főösszegének alakulása

Total budget of Győr

(milliárd forint)

Megnevezés	2014	2015	2016
Költségvetés induló főösszege	36,3	37,8	40,2
Betétlekötések hatásától tisztított zárszámadás szerinti főösszeg	56,7	50,8	60,3
Költségvetési zárszámadás szerinti főösszeg	145,9	153,9	172,4
Korrektció betétlekötés miatt	-89,3	-103,1	-112,1

Forrás: GYMJVÖ Gazdálkodási Főosztály adatai alapján saját szerkesztés.

Az MVP győri fejlesztéseinek összköltsége – a Miniszterelnökség adatai alapján – eléri a 120–130 milliárd forintot. Ez az összeg megegyezik a város két egész éves költségvetésével, s ha a fejlesztési előirányzatokhoz viszonyítjuk, akkor – a város jelenlegi erőforrásaival számolva – a város a fejlesztési csomagot 10 év alatt tudná megvalósítani. Az ország 23 megyei jogú városa közül a legnagyobb adóbevéttel rendelkező Győr esetében is olyan volumenű a program, mely évtizedes leterheltséget jelentene a város költségvetésének, amennyiben azt saját erőből kellene végrehajtania.

Az MVP illeszkedése a város hosszú távú stratégiájához

Győr Településfejlesztési Konceptiója 2030-ig fogalmazza meg a város jövőképét. Eszerint „Győr 2030-ban országosan és közép-európai szinten is kiemelkedő lakó-, vállalkozási és kulturális környezetet kínáló város. A város tartja a jármű- és gépiparban korábban megszerzett erős pozícióit, azok fejlesztése mellett sikeresen diverzifikálja gazdaságát a környezet- és az egészségipar, a sportgazdaság, valamint a gazdasági szolgáltatások területén. Megfelelő számú és minőségű munkahelyet biztosít a város és térsége számára. A város folyamatos innovációra való képessége a gazdaság és az egyetemi kutatás-fejlesztés szoros együttműködésén, a Győrben élő emberek képzettségén, kreativitásán, valamint a városban elérhető, a fenntartható növekedést támogató szolgáltatások kiváló minőségén alapul. A város örzi épített és természeti környezetének különleges értékeit, és újabb értékekkel gazdagítja azokat. Győrben magas színvonalú a kulturá-

² A jelenlegi törvényi szabályozás miatt az önkormányzat költségvetésének főösszegét a betétlekötések mester-ségesen megnövelik, ez a 2. táblázatban is látható. Az egyes kulturális és közművelődési, illetve köznevelési intézmények sokszor jelentős beruházásokat hajtanak végre önkormányzati forrásból (épületekonstrukciók). Az alap- adatokat Győr Megyei Jogú Város Gazdálkodási Főosztálya biztosította.

lis és a művészeti élet, a város idegenforgalmi vonzereje belföldi és nemzetközi szinten is kiemelkedő” (GYMJVÖ 2014b, 6. old.).

3. táblázat

Az MVP fejlesztéseinek kapcsolódása a város hosszú távú célkitűzéseivel

Connection points of the Modern Cities Program to the long-term targets of the city

Célkitűzések	Kapcsolódó MVP-beruházás
Környezet- és egészségipar	Új mentőállomás építése Kórházi parkolólemez építése
Sportgazdaság	Új sporthotel építése az Olimpiai Sportpark területén
Egyetemi kutatás-fejlesztés	Digitális fejlesztési központ létrehozása a Széchenyi István Egyetemen
Épített és természeti környezet különleges értékeinek gazdagítása	Új rekreációs és szabadidőközpont kialakítása a Püspökerdő területén II. János Pál tér rekonstrukciója
Magas színvonalú kulturális és művészeti élet	Győri Nemzeti Színház teljes körű rekonstrukciója Új hangversenyterem építése
A város idegenforgalmi vonzereje belföldi és nemzetközi szinten	Győr–Dunaszerdahely közötti gyorsforgalmi út megépítése Győr–Pannonhalma kerékpárút megépítése Vízi élménypark létrehozása Állatkert fejlesztése Új konferenciaközpont építése

Közlekedésfejlesztés

A 3. táblázatban kiemeltem a jövőképből azokat az elemeket, melyekhez kapcsolódnak az MVP keretében megvalósuló fejlesztések. Megjegyzem, mind a koncepció, mind pedig az Integrált Településfejlesztési Stratégia (GYMJVÖ 2014a) kiemelt területnek tekinti a város közlekedési rendszerének fejlesztését, ami hangsúlyosan jelenik meg a város és a Kormány között létrejött megállapodásban.

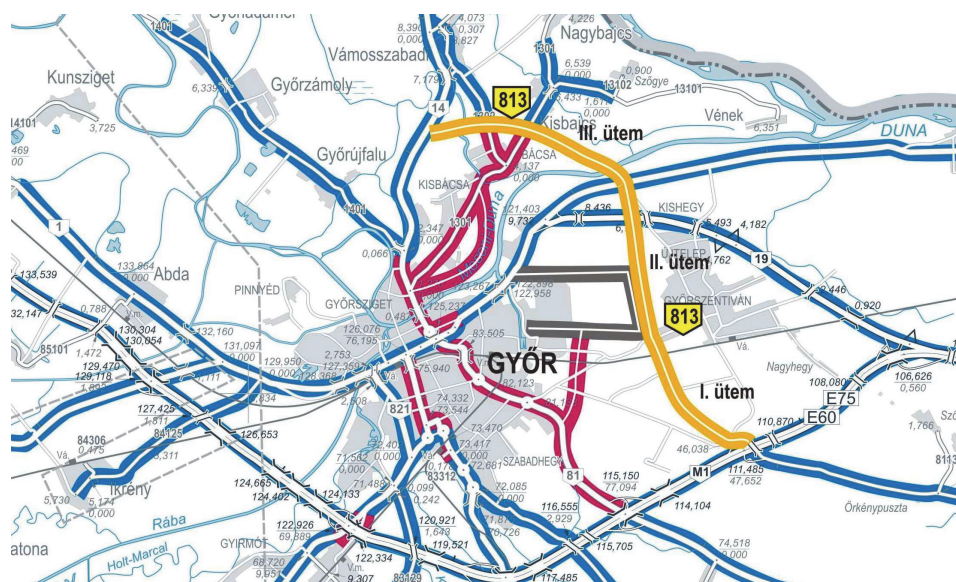
Az MVP keretében megvalósuló fejlesztések Győr közlekedésében jelentős változásokat eredményeznek majd (1. ábra). A 2018 márciusában átadott keleti elkerülőút megteremti az észak-déli irányú kamionforgalom belső városi részek elkerülésének lehetőségét, továbbá az ipari területek gyorsabb elérését az M1-es autópályáról³. A keleti elkerülőút megépítése ugyanakkor nem jelenti azt, hogy Győr körül

³ gyorplusz.hu (2015): *Megépül a Győrt keletről elkerülő út*. http://gyorplusz.hu/cikk/megepul_a_gyort_keletről_elkerulo_ut.html, Letöltve: 2017. december 2.

bezárulna a körgyűrű: erre ad választ az MVP, melyben a Kormány vállalta a hiányzó északnyugati elkerülő út (közvetlen kapcsolat az 1-es és a 14-es főút között) megtervezését és megépítését. A város északkeleti városrészeiben tapasztalható intenzív beépítés (Révfa és Kisbácsa határán található vízivárosi területeken) jelentős és a jövőben növekvő forgalmat generál ezekről a területekről. A probléma megoldását segítheti a program keretében megvalósuló ún. belső keleti elkerülőút megépítése, mely az Ipar út folytatásában egy új Mosoni-Duna híddal közvetlen összeköttetést biztosít a város ipari területei és az egyre inkább benépesülő városrészek között (ahol nagy számban élnek az ipari területeken dolgozók, akik jelenleg kénytelenek a belváros irányába kerülni annak érdekében, hogy munkahelyükre eljuthassanak).

1. ábra

Az új keleti elkerülőút nyomvonala (813. számú főút) Track of the new Eastern ring road (main road No. 813)

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata.

A fokozódó beépítés és népességnövekedés a város agglomerációjára is jellemző. A déli agglomerációs területekről való bejutást segíti a Győr–Ménfőcsanak–Győrújbarát–Nyúl közlekedési tengely felújítása. A város tömegközlekedésében és a belvárosi csomópontok megközelítésében jelentős változásokat hozhat az intermodális csomópont megépítése. A tervek szerint a vasútállomás, a helyi és a helyközi autóbusz-állomás egy helyre történő telepítésével, illetve egy új aluljáró megépítésével javulhat a belvárosi forgalmas csomópontok helyzete (FŐMTERV Zrt. 2013).

Győr határon átnyúló kapcsolatai ma is meghatározóak. A város aktív szerepvállalásával működik az Arrabona EGTC, mely projektek keretében fűzi szorosabbá a város és a határokon túli településekkel is rendelkező természetes vonzáskörzetének kapcsolatát. Előrelépést jelenthet az együttműködésben a Győr és Dunaszerdahely között tervezett gyorsforgalmi úthálózat kiépítése, ami Vámosszabadi határátelőnél egy új Duna-híd megépítését foglalja magába. A város fontos közlekedési fejlesztésekhez juthat a programból, melyek a városi közlekedést, a legfontosabb pontok elérhetőségét javítják, s mind a gazdasági területek elérésében, mind a tömegközlekedés szervezésében pozitív változásokat eredményezhet.

Kutatás-fejlesztés, innováció

Győr évtizedek óta a járműipar fellegvára. A város sikeres modellváltásokon ment keresztül az elmúlt évszázadokban: katonavárosból kereskedővárossá, majd iparvárossá alakult, így az ország gazdasági teljesítményéhez nagymértékben járult hozzá. Ehhez kellett, hogy a területi tökelemek olyan koncentrációja jellemezze a várost, mely garantálja az esetleges válságok kezelését. Az egyes szereplők (önkormányzat, gazdasági szervezetek, felsőoktatási intézmény) aktív interakciója elengedhetetlenül szükséges a város gazdasági sikerességéhez (Rechnitzer 2016). Győrben régóta, példás egységben, a stratégiai célokat közösen kialakítva működik együtt az önkormányzat, a vállalkozások és a Széchenyi István Egyetem (Filep et al. 2013). Így a városi stratégiában a felsőoktatás és az ipar kutatás-fejlesztési együttműködésének erősítése kiemelt fontosságú.

2013-ban dolgozta ki a Széchenyi István Egyetem, az Audi Hungária Motor Kft. és Győr megyei jogú város a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ (FIEK) koncepcióját, ami 14 milliárd forint kormányzati támogatással új alapokra helyezte a Széchenyi István Egyetem kutatás-fejlesztési tevékenységét, s új perspektívát ad az egyetem és a vállalkozások közti kutatás-fejlesztési együttműködésnek is (az elektromobilitás, a logisztika és az infokommunikáció területén). A projekt keretében új laborok épülnek, és az egyetem bővíti a kis- és középvállalkozások számára nyújtott szolgáltatásait is (Fekete 2017b). Amennyiben a FIEK-épületek elkészülnek, akkor az egyetem campusa teljesen beépül, újabb épületek építésére nincs már lehetőség. Az MVP keretében született megállapodás eredményeként az egyetemnek a kormány megvásárolja az egykori kekszgyár⁴ területét, így biztosítja az egyetem hosszú távú fejlődésének területi igényét. A terület egyetemi hasznosítása kedvezően hat a város barnamezős területeinek megújítási folyamatára. A másik, egyetemet érintő fejlesztés az ún. digitális fejlesztési központ létrehozása. A koncepció szerint a jövőben az ipar 4.0 folyamataival összhangban az ipari termelésben egyre fonto-

⁴ Az érintett terület az egyetemi campuszal szemben, Győr-Sziget városrészben a Mosoni-Duna másik oldalán helyezkedik el. A campus és a kekszgyár közti közvetlen közlekedést a 2010-ben átadott Jedlik-híd biztosítja.

sabb szerepet játszik majd az automatizálás, a robotizálás, a szenzoros rendszerek működése. Ezzel párhuzamosan az élő munkaerőigény csökkenésével enyhülhet a térség gazdasági növekedésére negatív hatást gyakorló munkaerőhiány. A digitális fejlesztési központ működésének előkészítését szolgálják a FIEK keretében végrehajtandó infokommunikációs és szenzoros kutatások.

Győr jövőképében a jármű- és gépipari pozíciók erősítése mellett olyan új vagy újszerű irányok fogalmazódnak meg, mint a környezet- és egészségipar, a sportgazdaság és az egyetemi kutatás-fejlesztés. A bevezetőben már említettem az egészségügyi fejlesztések minden megyei jogú városban elemei a megkötött megállapodásoknak. Győrben ez egy új, a megyei kórházhoz közeli mentőállomás megépítését és egy – a kórházba érkezőket kiszolgáló – parkolólemez létrehozását jelenti.

Új irány a sportgazdaság

Győr 2017-ben rendezte meg az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivált (EYOF), ami hazánk eddigi egyetlen olimpiai eseménye volt, 4 ezer akkreditált sportoló és kísérő, valamint további több ezer fő részvételével. Az EYOF megrendezéséhez és a sportinfrastruktúra biztosításához a források 3 irányból érkeztek a városba: kormányzati támogatásból, magánérős beruházásokból és saját városi forrásokból. A 10 sportágból álló eseményhez városi sportinfrastruktúra is létrejött: megépült az 5 ezer fős multifunkcionális csarnok (Audi Aréna), létrejött az Olimpiai Sportpark egy 50 méteres versenyszodával (Aqua Sportközpont), atlétikai pályával, fedett tenispályákkal, tornacsarnokkal és egy multifunkcionális csarnokkal. A 80 sportolót elszállásoló sportközpont későbbi fenntartható üzemeltetésének feltétele, hogy megépüljön a központ területén egy sporthotel⁵. Ezt a beruházást a kormány az MVP keretében kötött megállapodásban vállalta. A sporthotelépítéssel lehetőség nyílik a nemzetközi versenyek és edzőtáborok megrendezésére, ami jelentős bevételt generálhat a későbbiekben, így a sportgazdaság kiemelt szerephez juthat a város gazdasági életében.

Kultúra, kreatív ipar, idegenforgalom

Győr kulturális téren is fejlődött az elmúlt időszakban. A város elsősorban a kulturális fesztiválokkal nézőközönsége számára közvetíti értékeit. A városban működő művészeti intézmények fenntartására és a kulturális rendezvények megszervezésére az önkormányzat költségvetésének 10%-át fordítja évente (4. táblázat).

⁵ Az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál keretében két olimpiai faluban (AVL) szállásolták el a sportolókat, ezek utóhasznosítása megtörtént. Az AVL I. 10 milliárd forintból épült, felújított épülete a Széchenyi István Egyetem kollégiumaként működik, míg az AVL II. magánérős fejlesztésként épült, és 200 lakásos társasházként funkcionál, enyhítve a városban élők lakhatási problémáit. Az Olimpiai Sportpark nemzetközi edzőtáborként való működtetéséhez a sporttelepen belül létre kell hozni egy szállodai kapacitást, a zárt edzőtáborozás megteremtése érdekében.

4. táblázat

Győr kulturális költségvetése
Cultural budget of Győr

Év	A város éves kulturális célú költségvetése	
	milliárd forint	a teljes éves költségvetés %-ában
2013	5,6	12,2
2014	6,3	11,5
2015	6,1	12,6
2016	6,5	11,4
2017	6,0	9,0

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal adatai alapján saját szerkesztés.

A városban működő legfontosabb kulturális intézmények: a Győri Nemzeti Színház, a Győri Balett, a Győri Filharmonikus Zenekar, a Vaskakas Bábszínház, a Generációk Háza, a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum és a Dr. Kovács Pál Könyvtár. A folyamatosan bővülő látogatószámok, valamint a nemzetközi vendégszereplések és a külföldi látogatók bizonyítják a kulturális szereplők szakmai munkájának sikerességét. Míg a költségvetési támogatások mértéke és a művészeti színvonal elégedettségre ad okot, addig az egyes intézmények infrastrukturális állapota már kevésbé. Az elmúlt években Győr több kulturális intézményében fejlesztések valósultak meg: a Vaskakas Bábszínház az egykori Bartók Béla Megyei Művelődési Központba költözött⁶, továbbá megújult a Magyar Ispita kiállítótér pincéje és világításrendszere, a Rómer ház belső tere, a Richter terem kiszolgáló helyiségei, a Kisfaludy könyvtár konferenciaterme. Jelenleg folyamatban van az Árpád-parkolóház építése, melyben a Győri Balett új próbateremmel gazdagodik. TOP-forrásból indulhat a Generációk Háza felújítása, míg a város saját erőből újítja fel az Apátúr-házat⁷, mely a Rómer Múzeum egyik emblemikus épületeként a jövőben a várostörténeti kiállítás otthonaként, és – üvegtetővel lefedett belső udvarával – multifunkciós rendezvényterként is szolgál.

2016-ban a TOP-keretében megjelent TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terrek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségfejlesztés a városi helyi stratégiákhoz

⁶ Az épület korábban a megyei önkormányzat fenntartásában működött. A tanulmány elején említett állami-önkormányzati feladatmegosztás révén ma már Győr hasznosítja az épületet.

⁷ gyorplusz.hu (2014): *Múzeumi felújítás: Teljesen megújulhat az Apátúr ház*. http://gyorplusz.hu/cikk/muzeumi_felujitas_teljesen_megujulhat_az_apatur_haz.html, Letöltve: 2017. december 2.

kapcsolódva felhívás nyomán alakult meg a Győri Helyi Közösség⁸ (GYHK). Az ún. CLLD-projekt keretében a GYHK 750 millió forintot nyert kulturális infrastruktúra fejlesztésre és helyi kulturális programok szervezésére⁹. A projekt keretében a város kulturális infrastruktúrájának állapotát tovább javítják majd. Szintén új szinergiákat teremthet a város kulturális élete, a kreatív gazdaság és a fiatal szakemberekpzés területén a Széchenyi István Egyetemen megalakult Művészeti Kar¹⁰.

2. ábra

Győr legfontosabb kulturális intézményei The most important cultural institutions of Győr

Forrás: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Az MVP-ban két jelentős kulturális infrastruktúra fejlesztési projekt is megvalósulhat a jövőben. Az egyik az 1978-ban átadott (azóta generális felújítás nem történt) Győri Nemzeti Színház épületének felújítása. A projekt keretében a színház teljesen megújul gépészetileg (a színpadtechnika és a nézőtér is), és új kamarateremmel bővül. Automata mélygarázs is épül, ami a színházba és a belvárosba érkezők számára újabb parkolási lehetőséget jelent, továbbá megújul a színház előtti II. János Pál tér, mely rendezvényterré alakítva szabadtéri színházi rendezvények helyszínéül szolgál majd. Megállapodás született egy új hangversenyterem megépítéséről is. A Győri Filharmonikus Zenekar új

⁸ A GYHK jelenleg tíz tagból áll, akik a közszféra (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata, Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, Römer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér), a civil szféra (Győri Vízisport Egyesület, Universitas-Győr Alapítvány, Újvárosi Lokálpatrióták Egyesülete, Győri Egyetemért Közhasznú Egyesület) és a vállalkozói szféra (Karzat Színház Nonprofit Kft., Universitas-Arrabona Kft.) képviselői.

⁹ cld.arrabona.eu (2017): *Milliókera lebet pályázni kulturális területen Győrben*. <http://cld.arrabona.eu/hirek.html#>, Letöltve: 2017. december 2.

¹⁰ Lásd bővebben: zene.sze.hu

otthona a pécsi Kodály-központhoz vagy a budapesti MÜPÁ-hoz hasonlóan 21. századi koncertteremként szolgálja majd a komolyzene iránt érdeklődőket.

A 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál megrendezésével párhuzamosan Győr 2017 decemberében hivatalosan is benyújtotta pályázatát a 2023-ban egy magyarországi település által elnyerhető Európa Kulturális Fővárosa (EKF) címre. A pályázati anyag kiemeli, hogy a város saját beruházásai, az uniós források és az MVP által biztosított fejlesztések révén a város kulturális infrastruktúrája történelmi megújulás előtt áll, melyek a cím elnyerésétől függetlenül megvalósulnak. A pályázat erőssége, hogy nem kizárólag az EKF-pályázat céljait szolgáló, a későbbiekben fenntarthatatlan infrastrukturális kapacitások jönnek létre, hanem azok a város meglévő, valós kulturális igényeinek kielégítését szolgálják (GYMJVÖ 2017). 2018 februárjában Győr sikerrel vette a pályázati zsűri első körös értékelését, így Debrecen és Veszprém mellett a három kiválasztott város közé került. Végső döntés 2018 decemberében várható.¹¹

A város kulturális értékeinek és nagy látogatószámot vonzó fesztiváljainak köszönhető, hogy Győr idegenforgalmi mutatói az elmúlt évtizedben pozitív irányba változtak. Az 5. táblázat adatai mutatják, hogy 2009-hez képest 2016-ra megduplázódott a Győrbe érkezett vendégek és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma.

5. táblázat

Győr kereskedelmi szálláshelyeinek vendégforgalma

Number of tourism nights spent in accommodation establishments of Győr

Év	Vendégek száma, fő	Vendégéjszakák száma, darab	Vendégek átlagos tartózkodási ideje, éjszaka	Külföldi vendégek száma, fő	Külföldi vendégéjszakák száma, darab
2008	113 845	212 210	1,9	64 266	118 070
2009	94 975	187 567	2,0	52 447	105 045
2010	116 399	233 869	2,0	65 774	132 708
2011	133 992	284 406	2,1	74 098	147 295
2012	152 442	357 916	2,3	88 466	200 478
2013	154 752	332 695	2,1	91 179	192 038
2014	154 908	340 538	2,2	88 393	173 524
2015	158 762	344 498	2,2	86 021	161 566
2016	176 053	369 354	2,1	97 067	179 679

Forrás: KSH (2018) Tájékoztatói Adatbázisa alapján saját szerkesztés.

¹¹ 2018. december 14-én jelentették be, hogy Veszprém pályázatát támogatja a projekt független nemzetközi szakértői testülete (szerk.).

Az idegenforgalom, a turizmus fellendítését szolgálják a korábban részletezett kulturális fejlesztések, továbbá a konferenciaközpont várható megépítése is. Jelenleg Győr nem rendelkezik olyan, nemzetközi konferenciák, illetve kiállítások és vásárok rendezésére alkalmas expóterülettel, mely megfelelő lenne akár több ezer résztvevő befogadására. Az új konferenciaközpont kialakításához szükséges egy kapcsolódó szállodai kapacitás létrehozása is, mely tovább javíthatja a város idegenforgalmi infrastruktúráját is.

A város idegenforgalmi vonzerejét növeli majd a Győr–Pannonhalma kerékpárút megépítése. Győr és a Pannonhalmi Főapátság hosszú ideje közösen támogatják egymás idegenforgalmi kezdeményezéseit, számtalan közös projektet valósítottak meg. A két turisztikai központ között ezzel a fejlesztéssel egy olyan összeköttetés valósul meg, mely a két város relációjában eddig nem, vagy csak alacsony volumenben és rossz infrastrukturális körülmények között nyilvánult meg, és a kerékpáros turizmus számára nyújt kitörési lehetőséget. Győr kulturális élete és történelmi értékei, Pannonhalma ezeréves múltja és kezdeményezései (kertészet, borászat stb.) új célcsoportok számára is vonzóvá válnak e fejlesztéssel, melyhez hozzájárul továbbá a Pannonhalmán épülő 100 szobás szálloda is. A város idegenforgalmi attrakcióit tovább erősíti a Xantus János Állatkert fejlesztése, ami része az MVP-nak, ráadásul ez a fejlesztés elsőként jelent meg kormányhatározatban (1931/2017. [XII. 8.] Korm. határozat) a megállapodásban szereplő fejlesztések közül. A 2 milliárd forintos fejlesztéssel új kifutók épülnek, és bővül az állatkertben megtekinthető fajok választéka is.

A másik fontos idegenforgalmi fejlesztés egy új vízi élménypark létrehozása a jelenlegi strandfürdő területén. Győrben a 2000-es évek elején történt fürdőfejlesztés nem párosult wellness-szálloda építésével, szabadtéri strand rekonstrukciójával. A 4. táblázat vendégforgalom-növekedésének elemzésekor figyelembe kell venni, hogy a város idegenforgalmi mutatói úgy emelkedtek, hogy közben a hazai legnépszerűbb turisztikai formát – a wellness turizmust – nem tudta kihasználni. A Mosoni-Duna és a Rába összefolyásánál található strand vízi élményparkká fejlesztésével további idegenforgalmi növekedés prognosztizálható, ehhez azonban szükséges a terület árvízvédelmének biztosítása is, amit a fejlesztés megvalósításával együtt vállalt a kormány a megállapodásban.

Érdemes említést tenni a Püspökerdőbe tervezett aktív rekreációs és szabadidőközpont kialakításáról is, mely beruházás költségeit, továbbá az érintett állami területek önkormányzati tulajdonba adását is tartalmazza az MVP. A Püspökerdő Győr kedvelt szabadidős területe, ám az aktív sportolást, szabadidőtöltést biztosító elemei meglehetősen hiányosak. A beruházás célja, hogy a természeti értékek megőrzésével olyan rekreációs területet alakítsanak ki, mely a sportolást, az aktív kikapcsolódást szolgálja.

Összegzés

Az MVP mind költségvetési volumenében, mind megközelítéseivel olyan új városfejlesztési kezdeményezés, mely a következő évtizedben meghatározza a magyarországi vidéki központok fejlődési pályáját. A hatalmas összegű fejlesztési források önmagukban is hatást gyakorolnak a megyei jogú városokra, a kritikai észrevételektől függetlenül. Ezek főként a megvalósítás lassúságát és a megnövekedett költségeket érintik. A nagy volumenű infrastrukturális beruházások megfelelő előkészítése, tervezése, engedélyeztetése hosszú időt vesz igénybe, ám ezek elengedhetetlenek a minőségi kivitelezéshez. Az építőipari árak emelkedése pedig elsősorban az ágazatban egyre súlyosabb munkaerőhiányra vezethető vissza.

A kockázatot inkább az elkészült létesítmények későbbi fenntartása jelentheti: minden egyes beruházásnál nyilvánvalóan szükséges a létesítmények fenntarthatóságának vizsgálata is. Azok a megyei jogú városok, melyek iparüzési, illetve egyéb adóbevétellel rendelkeznek (Győr, Székesfehérvár, Debrecen) nagyobb összegeket tudnak infrastruktúrafenntartásra fordítani, mint azok, amelyeknek kevesebb a saját bevételük. Ráadásul a program finanszírozásában több változás is történt az elmúlt években (Fekete 2017a). Míg kezdetben kizárólag állami és közúti fejlesztések esetén uniós támogatások felhasználása volt az elsődleges, addig 2016-ban több város is arra kényszerült, hogy saját TOP-keretében már korábban jóváhagyott fejlesztéseket „lecseréljen” az MVP keretében megvalósítható fejlesztésekre. Egy kormányhatározat alapján az MVP-s projekteket is uniós forrásból kell megvalósítani, amennyiben az adott beruházás valamely operatív programból támogatható. Ez a csere nem érintette azokat a városokat, melyek 2016 végén, 2017 elején kötöttek megállapodást a kormánnyal, hiszen addigra a TOP-keretek döntő részét már lekötötték. Így Győr is azon szerencsés városok közé tartozik, mely az előre tervezett TOP-fejlesztései mellé új beruházásokat tud megvalósítani az MVP keretében.

Az MVP győri fejlesztéseiről megállapítható, hogy azok nagymértékben illeszkednek a város stratégiai irányvonalaiába, szolgálják a város közlekedési rendszereinek fejlesztését, az egyetem kutatás-fejlesztési tevékenységének erősítését, valamint a városi természeti és épített örökség fejlesztését. A programban vállalt sporthotel megépítésével a város fontos lépést tehet a sportgazdaság irányába, és ezzel tovább erősíti a 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválra készült sportinfrastruktúra fenntartható hasznosítását. A kulturális infrastruktúra tervezett fejlesztésével a város képessé válhat a 2023-as Európa Kulturális Fővárosa cím elnyerésére, melyre pályázatot nyújtott be. A kulturális és a turisztikai célú fejlesztésekkel a város idegenforgalma tovább bővíthet. Összefoglalva, az MVP győri fejlesztései hozzájárulnak a város ipari teljesítményének további növeléséhez (kutatás-fejlesztés támogatásával), továbbá a tervezett gazdasági diverzifikációs törekvésekhez (a sportgazdaság, a kulturális és a kreatív ipar, az idegenforgalom). Győrnek – jelenlegi országosan kiemel-

kedő erőforrásait alapul véve – 10 évre lenne szüksége a fejlesztések saját erőből történő megvalósításához.

Az MVP-fejlesztések sok helyi kihívásra reagálnak, ugyanakkor érdemes két területet megemlíteni, melyeket nem érint a program, így annak megoldása, enyhítése a városra vár. Az egyik ilyen az előregedett győri autóbusz-állomány, mely a közösségi közlekedés színvonalát nagymértékben befolyásolja. Ezzel kapcsolatban már lépéseket tett a város vezetése, mivel 20 új autóbusz-bérleti konstrukcióra írt ki közbeszerzési pályázatot, melynek megvalósulásával látványosan megújulhat a város autóbusz-állománya. Ennél komplexebb problémakör a már érintett munkaerőhiány kérdése: a győri cégek hosszú ideje közösen gondolkodnak a várossal az ország más területeiről Győrbe érkező dolgozók lakhatási körülményeinek javítási lehetőségeiről. A városi kínálatból hiányoznak a számukra megfelelő, megfizethető bérlekások. Noha országos szinten a város elsők között szerepel a szociálisbérlet-állományt tekintve, s évente százmillió fejlesztéseket hajt végre e területen, viszont az érkezők volumene jóval meghaladja a rendelkezésre álló kapacitásokat. Nem megoldás erre a problémára az sem, hogy Győrben évente több száz társasházi lakás épül, ám ezek igen magas áron kelnek el a lakáspiacon, ez jól mutatja a Győrben összpontosuló jelentős vásárlóerőt.

IRODALOM

- BELUSZKY, P.–GYŐRI, R. (2006): Ez a falu, város! (Avagy a városi rang adományozásának gyakorlata s következményei 1990 után.) *Tér és Társadalom* (2): 65–81. <https://doi.org/10.17649/TET.20.2.1054>
- BODNÁR, B.–CSOMÓS, GY. (2018): Az intermodális közösségi közlekedési központ lehetséges hatásai Debrecen fejlődésére *Területi Statisztika* 58 (5): 505–538. <https://doi.org/10.15196/TS580504>
- CZAKÓ, K. (2014): Az Audi Hungaria Motor Kft. hatása a helyi gazdasági és társadalmi folyamatokra *Tér és Társadalom* 28 (2): 188–198. <https://doi.org/10.17649/TET.28.2.2615>
- CZAKÓ, K.–DÓRY, T. (2016): A területi tőke koncepciója és a városi vállalkozáskutatás *Tér és Társadalom* 30 (1): 18–36. <https://doi.org/10.17649/TET.30.1.2699>
- DÖBRÖNTE, K. (2018): A közép-európai városok pozíciója a magas szintű üzleti szolgáltatók lokációs döntéseiben *Területi Statisztika* 58 (2): 200–219. <https://doi.org/10.15196/TS580204>
- DUDÁS, D.–KOVALCSIK, T.–BOROS, L.–KOVALCSIK, B.–VIDA, GY. (2018): Az Airbnb szálláskínálatának jellemzői a megyei jogú városokban *Területi Statisztika* 58 (5): 462–488. <https://doi.org/10.15196/TS580502>
- EGRI, Z.–TÁNCZOS, T. (2015): Spatial Layers and Spatial Structure in Central and Eastern Europe *Regional Statistics* 5 (2): 34–69. <https://doi.org/10.15196/RS05203>
- FARAGÓ, L. (2006): A városokra alapozott területpolitika koncepcionális megalapozása *Tér és Társadalom* 20 (2): 83–102. <https://doi.org/10.17649/TET.20.2.1055>

- FARAGÓ, L.–LUX, G. (2014): Kurrens portéka vagy múzeumi tárgy? Növekedési pólusok és iparági körzetek a fejlesztéspolitikában *Tér és Társadalom* 28 (2): 11–31. <https://doi.org/10.17649/TET.28.2.2614>
- FEKETE, D. (2017A): A Modern Városok Program elemzési lehetőségei *Polgári Szemle* 13 (1–3): 94–105. <https://doi.org/10.24307/psz.2017.0909>
- FEKETE, D. (2017B): Felsőoktatási és Ipari Együtműködési Központ Győrben *Polgári Szemle* 13 (1–3): 106–115. <https://doi.org/10.24307/psz.2017.0910>
- FEKETE, D. (2017C): Európai járműipari térségek gazdasági kormányzási modelljei *Tér és Társadalom* 31 (3): 125–142. <https://doi.org/10.17649/TET.31.3.2746>
- FILEP, B. (2014): *A nagyvárosok az európai és a magyar területi politikában* Publikon Kiadó, Pécs–Győr
- FILEP, B.–KOVÁCS, ZS.–KARA, Á.–TÖMBÖLY, T. (2013): "City – University – Company" Coordinated Strategic Development: Industry Zone in Győr Focused on the Vehicle Industry In: DERMOL, V.–ŠIRCA, N. T.–ĐAKOVIĆ, G. (szerk.): *Active Citizenship by Knowledge Management & Innovation: Proceedings of the Management, Knowledge and Learning* pp. 797–808., International Conference 2013, 19–21 June 2013, Zadar, Croatia.
- FÓMTERV ZRT. (2013): „Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött”. Részletes megvalósíthatósági tanulmány, Budapest.
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (GYMJVÖ) (2014A): *Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Győr*
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (GYMJVÖ) (2014B): *Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciója Győr*
- GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (GYMJVÖ) (2017): *Európa Kulturális Fővárosa 2023 pályázat Győr*
- KECSKÉS, P.–RÁCZ, I. (2016): A közelség dimenzióinak hatása a győri járműipari körzetben megvalósuló tudásátadási folyamatokra *Területi Statisztika* 56 (3): 301–319. <https://doi.org/10.15196/TS560303>
- KINCSES, Á.–TÓTH, G.–TÖMÖRI, M.–MICHALKÓ, G. (2016): Identifying settlements involved in Hungary's transit traffic *Regional Statistics* 6 (1): 193–216. <https://doi.org/10.15196/RS06110>
- KORSÓS, L. (2017): *Megyei Jogú Városok helyi adóztatásának, saját és megosztott adóbevételeinek alakulása számokban (2014, 2015, 2016. évek.)* Eger.
- KOTOSZ, B.–LUKOVICS, M.–MOLNÁR, G.–ZUTI, B. (2015): How to Measure the Local Economic Impact of Universities? Methodological Overview *Regional Statistics* 5 (2): 3–19. <https://doi.org/10.15196/RS05201>
- KSH (2015): *Magyarország közigazgatási helynévkönyve*, 2015. január 1., Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- KSH (2018): *Tájékoztató Adatbázisa*, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- LENGYEL, I.–RECHNITZER, J. (2004): *Regionális gazdaságtan* Dialóg Campus Kiadó, Pécs–Budapest.
- LUX, G.–RÁCZ, SZ. (2007): A városok szerepe a regionális fejlődésben *Tér és Társadalom* 21 (1): 177–180. <https://doi.org/10.17649/TET.21.1.1894>
- M. BARNA, K.–PAPP, ZS. (2017): Az idegenforgalmi adó volumenének és felhasználásának területi különbségei, 2000–2013 *Területi Statisztika* 57 (2): 224–243. <https://doi.org/10.15196/TS570206>

- NAGY, Z.–SEBESTYÉNNÉ SZÉP, T.–SZENDI, D. (2018): Területi különbségek a megyei jogú városok energiafelhasználásában – I. rész *Területi Statisztika* 58 (5): 447–461. <https://doi.org/10.15196/TS580501>
- PÁLNÉ KOVÁCS, I. (2010): Városi terek kormányzása és a városi rezsimek. Egy induló kutatás margójára *Tér és Társadalom* 24 (4) 3–27. <https://doi.org/10.17649/TET.24.4.1788>
- PÁTHY, Á. (2017): Types of development paths and the hierarchy of the regional centres of Central and Eastern Europe *Regional Statistics* 7 (2): 124–147. <https://doi.org/10.15196/RS070202>
- RECHNITZER, J. (2016): *A területi tőke a városfejlesztésben* A Győr-kód. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs.
- RECHNITZER, J. (2018): Nagyvárosok a magyar területi politikában és fejlesztésben. Kézirat *Tér és Társadalom* (megjelenés alatt)
- REISINGER, A.–KECSKÉS, P.–CZAKÓ, K. (2017): Services of Economic Development Organisations in Győr *DEUROPE* 9 (3): 85–100.
- SOMLYÓDINÉ PFEIL, E. (2014): Az állam megváltozott szerepe és a városfejlesztés viszonya *Tér és Társadalom* 28 (2): 31–44. <https://doi.org/10.17649/TET.28.2.2613>
- STONE, C. (1989): *Regime Politics: Governing Atlanta, 1946–1988*. University Press of Kansas, Lawrence.
- STONE, C.–SANDERS, H. T. (1987): *The politics of urban development* University Press of Kansas, Lawrence.
- SZABÓ, M. (2017): Spatial distribution of the top 500 companies on regional and county levels in Hungary—a repeated analysis *Regional Statistics* 7 (2): 148–170. <https://doi.org/10.15196/RS070208>
- VASZÓCSIK, V. (2017): Meddig nőhetnek a városok? – A területhasználatváltozási folyamatok modellezése *Területi Statisztika* 57 (2): 205–223. <https://doi.org/10.15196/TS570205>

INTERNETES HIVATKOZÁSOK

- 1387/2017. (VI. 27.) Korm. határozat Magyarország Kormánya és Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás végrehajtásával összefüggő feladatokról
- 1931/2017. (XII. 8.) Korm. határozat a Modern Városok Program keretében a győri Xantus János Állatkert átfogó fejlesztéséről
- Lipcsei Charta a fenntartható európai városokról. Lipcse, 2007.
- Territorial Agenda of the European Union. Towards a More Competitive and Sustainable Europe of Diverse Regions. Lipcse. 2007.
- Conclusions of the French Presidency of the European Union at the end of the informal meeting of Ministers responsible for urban affairs at the Conference „Europe, spatial and urban development”. Lille, 2000.